

Euopriručnik I&D. Znanja i odlike europskih stručnjaka za informacije i dokumentaciju. Razine kvalifikacije europskih stručnjaka za informacije i dokumentaciju, sv. 1–2. Zagreb : Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo, 2005.

HID (Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo) smatra svojom obvezom brinuti se o stručnom napretku svojih članova i informacijske zajednice u Hrvatskoj na europskoj razini, te je 9. svibnja 2005. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici predstavio prijevod drugoga izmijenjenog izdanja priručnika Europskoga vijeća informacijskih i dokumentacijskih udruga (ECIA) o znanjima koje trebaju imati stručnjaci za informacije i dokumentaciju. Priručnik vrlo sustavno i koncizno opisuje znanja i odlike koje se očekuju od europskih informacijskih stručnjaka. Istodobno je osnovni, neophodni dokument za svakoga informacijskog stručnjaka koji ima namjeru prijaviti se za polaganje europskoga stručnog ispita radi dobivanja europskoga certifikata. Za sada je to moguće obaviti samo na njemačkom, španjolskom, francuskom ili engleskom jeziku, ali je prijevod ovoga priručnika jedan od preduvjeta da se takvi ispiti počnu polagati i u Hrvatskoj.

Učinkovita uporaba priručnika podrazumijevana ovladavanje njegovim sastavnicama. To su trideset tri područja znanja, podijeljena u pet skupina: informacije – temeljna područja znanja koje stručnjak mora imati; tehnologije – nužno stručno znanje o informacijskim tehnologijama i Internetu; komunikacija – znanja potrebna u informacijsko-dokumentacijskim zanimanjima i tako čvrsto s njima povezana da ih svi koji se profesionalno bave informacijsko-dokumentacijskim djelatnošću moraju usvojiti; upravljanje – znanja nužna informacijskim stručnjacima koji se bave globalnim upravljanjem informacijama i aktivnostima; ostala znanja – znanja koja se odnose na područja u kojima djeluju korisnici ili se tiču specijaliziranih informacija i dokumenata koji zahtijevaju posebnu obradu. Područja znanja definirana su s pomoću primjera iz različitih segmenata bibliotekarske i informacijsko-dokumentacijske struke. Za svako područje znanja primjeri su raščlanjeni prema razini; razina 1 – osoba koja se služi alatom koji joj stoji na raspolaganju i vlada osnovnim znanjem u području; razina 2 – osoba koja se vješto služi osnovnim alatom, obavlja specifične i repetitivne radnje, može surađivati sa specijalistima za određeno područje i pri tome rabi praktično znanje, raspolaže umijećem interpretiranja i izražavanja potreba na koje nailazi, koje joj dopuštaju da predloži poboljšanja ili osmisli nove usluge; razina 3 – osoba koja vlada tehnikama zanimanja zna o njima razgovarati i upotrijebiti ih, u stanju je interpretirati situaciju, donijeti prosudbu koja podrazumijeva prilagođivanje trenutačnoj situaciji, stvoriti novi alat; razina 4 – osoba koja suvereno vlada metodologijom, koja joj omogućuje kreiranje novih sustava, kontroliranje informacije i upravljanje njome. Za obavljanje profesionalnih djelatnosti potrebne su i odlike, stanja duha usmjerena k razvoju raznih kategorija odnosa. Povezanost odlika s određenim znanjima nužna je za uspješnu realizaciju neke djelatnosti. Dvadeset odlika, koje stručnjaci iz različitih zemalja koji su radili na Euopriručniku smatraju najprikladnijim za obavljanje profesije, raspoređene su prema šest mogućih usmjerenja: odnosi, istraživanje, analiza, komunikacija, upravljanje i organizacija.

Prvi svezak (129 str.) sastoji se od predgovora hrvatskom izdanju (napisao Tibor Tóth), predgovora Jeana Meyriata, popisa udruga članica ECIAE, vodiča za korisnike priručnika, pregleda područja znanja i glavnih odlika, pregleda svezaka, poglavlja I i II, glosarija, kazala i zahvala. Prvo poglavlje obrađuje područja znanja: *informacije* – odnosi s korisnicima i klijentima, poznavanje profesionalnoga okružja, primjena zakona o

informacijama, upravljanje sadržajima i znanjima, utvrđivanje i vrjednovanje izvora informacija, analiza i predstavljanje informacija, traženje informacija, upravljanje zbirkama i fondovima, obnavljanje zbirki i fondova, rukovanje dokumentima, organizacija prostora i opreme, osmišljavanje proizvoda i usluga; *tehnologije* – računalno zasnovano oblikovanje informacijskih sustava, računalno zasnovani razvoj aplikacija, izdavaštvo i nakladništvo, internetske tehnologije, informacijske i komunikacijske tehnologije; *komunikacija* – usmena komunikacija, pismena komunikacija, audiovizualna komunikacija, računalna komunikacija, uporaba stranog jezika, međuljudska komunikacija, institucionalna komunikacija; *upravljanje* – globalno upravljanje informacijama, marketing, prodaja i širenje, upravljanje proračunom, upravljanje projektima i planiranje, dijagnoza i ocjena, upravljanje ljudskim resursima, obrazovanje i edukacija; *ostala znanja* – dopunska područja. Drugo poglavlje obrađuje dvadeset glavnih odlika: *odnosi* – autonomnost, sposobnost komunikacije, raspoloživost, empatija, smisao za timski rad, sposobnost pregovaranja, sposobnost prijenosa znanja; *istraživanje* – znatiželja; *analiza* – smisao za analizu, kritičnost, smisao za sintezu; *komunikacija* – diskrecija, sposobnost reagiranja; *upravljanje* – upornost, čvrstina; *organizacija* – sposobnost prilagodbe, sposobnost anticipiranja, sposobnost odlučivanja, poduzetnost, smisao za organizaciju.

Drugi svezak (14 str.) tvore pregled sveska i opis četiriju razina kvalifikacije u informacijsko-dokumentacijskim službama: razina 1 – *pomoćnik*, ima određeno obrazovanje, poznaje temeljna pravila struke (metode, standarde itd.) ili barem zna da ti standardi postoje i može se na njih pozvati, zna obaviti jedan ili više zadataka za koje je poučen tako da poslušno primjenjuje pravila koja je naučio, radi pod okriljem drugoga, kvalificiranog stručnjaka, zna se ispravno služiti temeljnom opremom, prepoznati karakterističnu grješku u radu i odrediti kada treba zatražiti pomoć stručnjaka izvana, pokazuje ograničena profesionalna znanja; razina 2 – *tehničar*, posjeduje obrazovanje koje mu omogućuje dobro poznavanje pravila struke i principa na kojima počivaju, zna ih razborito primijeniti, interpretirati i prilagoditi situacijama, sposoban je obaviti raznovrsne zadatke, u svojim je postupcima autonoman, može mu se povjeriti odgovornost za vođenje dokumentacijske jedinice manje ili srednje veličine, zna kako treba reagirati kad dođe do zastoja u funkcioniranju dokumentacijskoga sustava i izravno zatražiti pomoć stručnjaka izvana; razina 3 – *rukovoditelj*, mora posjedovati teorijsko i praktično obrazovanje koje mu omogućuje izvrsno poznavanje pravila struke i temeljnih principa, sposoban ih je mijenjati i zamijeniti novima, u stanju je organizirati i voditi zamršen informacijski sustav koji odgovara određenoj potrebi, spreman je nadgledati i voditi radne skupine, upravljati proračunom i rukovoditi projektima, posjeduje sposobnost inovacije i anticipacije; razina 4 – *specijalist*, mora prvo pokazati znanje i sposobnost, potrebne da se postane rukovoditelj, povrh toga traži se osobito veliko znanje i iskustvo na polju informacijsko-dokumentacijskih znanosti, koji mu omogućuju da procijeni sve aspekte jedne situacije, vidi rješenje problema, izmisli metodologiju i preispita teoretske koncepte, sposoban je obaviti reviziju dokumentacijskoga poslovanja, izvršiti tehničku ekspertizu, dijeli vlastito iskustvo s drugima. Pod profesionalnom se kvalifikacijom podrazumijeva posjedovanje, na određenoj razini, znanja potrebnih pojedincu koji se bavi nekim zanimanjem. Kvalifikacija je i mjesto pojedinca na mjernoj ljestvici koja znanje i umješnost u jednom zanimanju (ili u skupini sličnih zanimanja) dijeli u različite funkcije. Razina kvalifikacije uzima u obzir znanja pojedinca (osobito tehnička), težinu poslova za koje odgovara i stupanj njegove autonomnosti, odlučnosti i sposobnosti anticipacije.

Opći je cilj HID-a okupiti zainteresirane informacijske i dokumentacijske stručnjake za rad na unapređenju informacijskih i dokumentacijskih službi, omogućiti razmjenu mišljenja i iskustava i koordinirati njihova nastojanja, štititi i promovirati strukovne interese članova HID-a i zalagati se za njihov društveni ekonomski položaj te unaprjeđivati primjenu profesionalne odgovornosti u profesiji informacijsko-dokumentacijski stručnjak. Osnivačka skupština HID-a održana je 9. srpnja 1993. godine.

Hrvatski prijevod priručnika (objavljen samo u digitalnom izdanju) besplatno je dostupan na URL: <http://www.hidd.hr>. Izvorna verzija priručnika može se naći na URL: <http://www.certidoc.net>.

Živana Heđbeli